

NATIONALE HOGE RAAD VOOR PERSONEN MET EEN HANDICAP (NHRPH)

MEMORANDUM AAN DE POLITIEKE PARTIJEN
MET HET OOG OP DE VOLGENDE REGERING
MEI 2019

Contact: info@ph.belgium.be

Website: <http://ph.belgium.be/nl/>

INHOUDSOPGAVE

Een waardig leven leiden

1. Inkomensvervangende tegemoetkomingen die minstens het niveau van de armoedegrens en idealiter het niveau van het gewaarborgd minimumloon bedragen
2. De integratietegemoetkoming (IT) en de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden (THAB) niet meer in rekening brengen in het kader van de toekenning van het leefloon en andere sociale voorzieningen.
3. Herziening van de wetgeving inzake tegemoetkomingen
4. Een hogere tewerkstelling voor personen met een handicap

Autonomie en vrije levenskeuze voor alle personen met een handicap – toegang tot goederen en diensten

1. Geïntegreerde aanpak van de noden van personen met een handicap
  - a. Efficiënte en snelle behandeling van aanvragen ingediend bij DG HAN
  - b. Bestaande actoren samenbrengen in een netwerk
2. Een kwalitatief hoogstaand en financieel toegankelijk medisch aanbod
3. Eerbied voor de levenskeuzes van personen met een handicap.
4. Geen verschillende behandeling volgens leeftijd
5. Doeltreffende gezinsondersteuning

Deelname aan alle domeinen van het maatschappelijke leven

1. Verbetering van de toegankelijkheid
2. Verbetering van de mobiliteit
3. Justitie: persoon met een handicap, volwaardig burger
4. Adviesraden die naar waarde worden geschat en adequaat gefinancierd
5. **Sterkere mainstreaming van de handicap : onder ministeriële beleid**
6. Meer sensibilisering

Belangrijke aandachtspunten – kennis van de reële noden en belang van een transversale aanpak

1. Dringende behoefte aan gegevens en statistieken
2. Overleg tussen overheidsniveaus

Preambule

[Het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap](#) werd door België geratificeerd in 2009. Tien jaar later moet we vaststellen dat de opeenvolgende staatshervormingen en het sociaaleconomisch beleid onvoldoende rekening hebben gehouden met de uitdagingen en noden waarmee personen met een handicap in hun dagelijks leven worden geconfronteerd. Dit moet een prioriteit zijn voor de politieke partijen en de volgende federale regering.

Het gaat om de volgende 4 uitdagingen:

- personen met een handicap in staat stellen een waardig leven te leiden;
- ervoor zorgen dat personen met een handicap autonoom kunnen leven en zelf hun levenskeuzes kunnen maken;
- personen met een handicap in staat stellen deel te nemen aan alle domeinen van de samenleving;
- en ten slotte: met kennis van zaken te werk gaan, in overleg tussen de verschillende overheidsniveaus.

Rekening houdend met de volgende noden:

- doorheen de opeenvolgende staatshervormingen en bevoegdheidsverdelingen de continuïteit van rechten en diensten globaal waarborgen en versterken;
- de budgetten optimaliseren om aan de behoeften te voldoen;
- een transversaal beleid voeren;
- sterkere participatie van personen met een handicap aan alle beslissingen die hen aanbelangen.

De punten in dit memorandum worden globaal behandeld, omdat de NHRPH pluralistisch en algemeen wil zijn en rekening wil houden met alle noden. De algemene principes kunnen uiteraard specifiekere worden benaderd, afhankelijk van de verschillende handicapsituaties. Bovendien vindt u op de [website van de NHRPH](#) adviezen en positienota's die het beleid in staat kunnen stellen aan de concrete noden van personen met een handicap te voldoen.

Sommige verenigingen die binnen de NHRPH vertegenwoordigd zijn, zullen u in het kader van de verkiezingen van 26 mei 2019 meer specifieke eisen voorleggen. Wij willen u vragen aandacht te hebben voor de complementariteit van deze benaderingen.

Belangrijk aandachtspunt

Dit memorandum is opgesteld door het secretariaat van de NHRPH. Zoals bij alle notities, adviezen of brieven werkt het secretariaat altijd op een participatieve wijze met alle leden van de NHRPH. Dit vereist de nodige tijd voor een mondelinge of schriftelijke uitwisseling. De voorbije jaren werd het personeel niet vernieuwd; wie op pensioen is gegaan of is vertrokken ten gevolge van de zesde staatshervorming, werd niet vervangen. De vooruitzichten voor de komende maanden zijn niet bemoedigend en tenzij er iets verandert, zal de NHRPH geen adviezen of aanbevelingen meer kunnen verstrekken zoals nochtans in overeenstemming is met het beginsel van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van de personen met een handicap: *Niets over ons zonder ons*.

De NHRPH vraagt dat er tijdens de volgende legislatuur een duurzame oplossing wordt gevonden en dat de NHRPH de nodige personeelsmiddelen ter beschikking krijgt om de opdrachten uit te voeren die hem zijn toegewezen bij het Koninklijk Besluit tot oprichting van de NHRPH en het in 2009 geratificeerde Verdrag inzake de rechten van de personen met een handicap.

Een waardig leven leiden

1. Inkomsten die minstens het niveau van de armoedegrens en idealiter het niveau van het gewaarborgd minimumloon bedragen

Een aanzienlijk aantal personen met een handicap die in België wonen, hebben onvoldoende inkomsten voor een bevredigende levensstandaard. De inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT) voor een alleenstaande ligt 20% onder de armoedegrens en bijna 60% onder het gewaarborgd minimumloon (vanaf 01.09.2018, IT= 910,75€; armoedegrens = 1139€; minimumloon = 1.562,59€).

40% van de mensen die in België een tegemoetkoming voor personen met een handicap ontvangen, leven de facto onder de armoedegrens¹ en kampen met tekorten op zelfs de meest elementaire vlakken (voeding, huisvesting, gezondheidszorg, enz.).

Dit is des te wreder omdat een handicap extra kosten met zich meebrengt voor de persoon (grotendeels als gevolg van een ontoegankelijke omgeving). De kosten voor het levensonderhoud hebben een grotere impact op het budget van een persoon met een handicap dan op dat van een persoon zonder handicap. Bovendien hebben personen met een handicap vaak een lager inkomen, of het nu gaat om een tegemoetkoming of een loon.

De NHRPH vraagt dat elke persoon met een handicap een inkomen (uit arbeid of tegemoetkoming) kan hebben dat minstens gelijk is aan het bedrag van het gewaarborgde minimumloon dat op Belgisch niveau is vastgesteld. De verhoging van de IVT tot de armoedegrens moet snel de hoogste prioriteit krijgen.

---

¹ Samenvatting van het onderzoeksproject "Handilab". De sociaal-economische positie van personen met een handicap en de effectiviteit van de tegemoetkomingen aan personen met een handicap, Leuven, 2012, p.18.

https://www.belspo.be/belspo/organisation/Publ/pub_ostc/agora/ragkk154samenv_nl.pdf

2. De integratietegemoetkoming (IT) of de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden (THAB)- 'zorgbudget voor ouderen met een zorgnood' in Vlaanderen - niet meer in rekening brengen bij de toekenning van het leefloon en andere sociale uitkeringen

Personen met een handicap ontvangen een IT-THAB: die dient om de extra kosten te dekken die verband houden met de handicap (niet te verwarren met de IVT die dient om het inkomensverlies door handicap te dekken). Een persoon met een handicap die in een preciaire situatie blijft verkeren, kan een beroep doen op het leefloon en de sociale bijstand van het OCMW. Voor de berekening van de toekenning houden de OCMW's echter rekening met het bedrag van de IT! De IT noch de THAB zijn inkomsten.

De NHRPH vraagt dat bij het bepalen van de sociale bijstand of de berekening van het bijdrageaandeel van de persoon met een handicap voor diensten van sociale hulp **nooit rekening wordt gehouden met de IT of de THAB.**

3. Herziening van de wetgeving inzake tegemoetkomingen

De huidige wetgeving inzake tegemoetkomingen bestaat al bijna 30 jaar. Zij beantwoordt niet langer aan de uitdagingen vermeld in de preambule. De extra financiële kosten (verzorging, vervoer, huisvesting, enz.) die verband houden met de handicap blijven de verantwoordelijkheid van de persoon zelf, terwijl het in wezen de omgeving is die niet aan zijn noden beantwoordt.

Er bestaan teksten, gebaseerd op meerdere adviezen van de NHRPH, om te komen tot een geleidelijke hervorming die voldoet aan de verwachtingen van personen met een handicap. Deze teksten worden breed gedragen door de handicapsector.

De NHRPH vraagt dat de herziening van de wetgeving inzake tegemoetkomingen in de volgende legislatuur weer wordt opgenomen en uitgewerkt.

4. Een hogere tewerkstelling van personen met een handicap

De Belgische arbeidsmarkt blijft globaal genomen zeer onrechtvaardig. Personen met een handicap zijn bij de eerste slachtoffers².

---

² De tewerkstellingsgraad bij personen met een handicap bedroeg in 2011 34.6% tegenover 56.6% bij personen zonder handicap, CGKR, 2012. Studies: Diversiteitsbarometer Werk, pp. 8-10. De recentste beschikbare statistieken gaan niet meer dieper in op dit thema.
<http://www.diversiteit.be/?action=onderdeel&onderdeel=293&titel=Cijfers+Arbeid+en+Tewerkstelling&setLanguage=2>

De NHRPH roept op tot de ontwikkeling van een echt beleid voor de professionele integratie van personen met een handicap dat verder gaat dan sensibilisering en dat concrete tewerkstellingsdoelstellingen bepaalt voor de gewone arbeidssector. Zie [positienota](#).

In de private sector

Dit tewerkstellingsbeleid voor personen met een handicap is idealiter gebaseerd op de versterking van het vermogen van personen met een handicap om werk te zoeken. Zij moeten over de theoretische en praktische kennis beschikken die nodig is om de job te krijgen die zij wensen. Zij moeten nuttig advies en ondersteuning kunnen krijgen in hun zoektocht naar werk.

Sommige handicaps gaan gepaard met symptomen, zoals vermoeidheid of cognitief verlies, die enige flexibiliteit in werktijden en werktijdregelingen of specifieke werkplekaanpassingen vereisen. Zonder dit alles wordt de stabiliteit van de tewerkstelling van mensen die aan deze symptomen lijden ernstig bedreigd en ligt de weg open voor discriminatie tussen personen met en personen zonder handicap.

Het in te voeren tewerkstellingsbeleid moet werkgevers ook overtuigen om personen met een handicap in dienst te nemen. Tot nu toe was de perceptie te veel gebaseerd op negatieve veronderstellingen. In het algemeen wordt de persoon met een handicap nog steeds meer beoordeeld op grond van zijn handicap dan zijn capaciteiten. Afgezien van de vraag of de capaciteiten van de kandidaat-werknemer met een handicap beantwoordt aan de functiebeschrijving, is alles echter te herleiden tot een subjectieve perceptie, verwarring en angst voor het anders-zijn. Verdere toelichting: [het standpunt van de NHRPH](#).

Er is ook een blijvende onrechtvaardigheid waaraan zo snel mogelijk een einde moet worden gesteld: het gebrek aan rechten van personen met een handicap met een leerovereenkomst. Het is niet hun keuze om onder deze voorwaarden te werken en zij zijn er tijdens en na de leerovereenkomst het slachtoffer van. Meer details vindt u in de [positienota van de NHRPH](#).

De NHRPH vraagt dat de werkgevers worden ondersteund bij de aanwerving van personen met een handicap op de arbeidsmarkt. Naast een betere opleiding van kandidaat-werknemers is er ook behoefte aan een beleid van betrokkenheid en duurzame tewerkstelling door de werkgevers. Bovendien is het tijd om de inspanningen van de kandidaat-werknemers met een handicap te erkennen en hun een volledige sociale verzekering te bieden.

In de openbare sector

De federale regelgeving legt een quotum van 3% op voor de tewerkstelling van personen met een handicap. In de praktijk zijn er maar weinig departementen die deze doelstelling halen en sinds jaren gaat de algemene trend duidelijk in neerwaartse lijn. De huidige maatregelen bieden geen perspectief op een kentering

Volgens de NHRPH moet de overheid het goede voorbeeld geven op het vlak van de integratie van personen met een handicap door middel van tewerkstelling: de raad roept op tot het dringend nemen van maatregelen in overeenstemming met de aanbevelingen van de [BCAPH](#).

Autonomie en vrije levenskeuze voor alle personen met een handicap – toegang tot goederen en diensten

1. Geïntegreerde aanpak van de noden van personen met een handicap

a. Efficiënte en snelle behandeling van aanvragen ingediend bij DG HAN

Het beheer van de aanvragen van tegemoetkomingen en sociale uitkeringen is al enkele jaren gebrekkig. Aanzienlijke vertragingen en verschillen in behandeling tussen de gewesten leiden tot dramatische situaties met verlies van rechten en ongelijke behandeling van burgers. Ter herinnering: eind 2017 hadden **660.330 mensen** een **dossier** bij de DG Personen met een handicap.

De NHRPH vraagt om de spoedige en volledige verbetering van deze situatie als een absolute prioriteit te zien.

b. Bestaande actoren samenbrengen in een netwerk

De opeenvolgende staatshervormingen hebben niet alleen het totaalplaatje van de bestaande rechten vertroebeld, maar ook ongelijkheden tussen mensen gecreëerd. Er zijn steeds meer situaties waarbij mensen hun rechten verliezen. Voor meer details, zie het standpunt van de NHRPH over [non-take-up](#).

De NHRPH vraagt dat mensen ten minste volledige informatie over hun rechten kunnen krijgen en naar behoren worden doorverwezen naar de diensten waarop zij aanspraak kunnen maken. De Raad wijst ook op de grenzen van de informatisering: de overheid moet de mensen begeleiden en een website zal nooit een maatschappelijk werker of een direct gesprek met de dossierbeheerder kunnen vervangen.

2. Een kwalitatief hoogstaand en financieel toegankelijk medisch aanbod

De gezondheidssector neemt een bijzondere plaats in voor personen met een handicap. Personen met een handicap maken vaker intensief gebruik van de gezondheidszorg dan andere bevolkingsgroepen.

Hoewel de toegang tot zorg een recht is voor iedereen, is handicap een factor van uitsluiting: de zorg is vaak te duur, ziekenhuizen zijn onvoldoende toegankelijk, professionele hulpverleners zijn niet opgeleid om tegemoet te komen aan de behoeften van personen met een handicap en de thuiszorg heeft

moeite om de levenskwaliteit van patiënten te garanderen. De hervormingen die tijdens deze legislatuur werden opgestart, zijn onvoltooid gebleven: het laatste protocol 'verpleegkundige handelingen' wordt niet gesteund door de verpleegkundige sector, wat duizenden welwillende gezinnen en vrijwilligers de facto in de illegale medische praktijk stort. Bovendien verhindert dit gebrek aan regelgeving de persoon met een handicap om te werken, een opleiding te volgen en vrijetijdsactiviteiten te ontplooiën, omdat dit allemaal plaatsen zijn waar geen zorg kan worden verleend.

De NHRPH vraagt de volgende regering om de hoogste prioriteit te geven aan een aantal aspecten met betrekking tot gezondheid en kwaliteit van zorg. Hij vraagt om een betere toegang tot zorg voor patiënten die er momenteel geen toegang toe hebben door gebrek aan geld of informatie. Tevens vraagt hij om een betere toegankelijkheid van ziekenhuizen, toegang tot informatie en opleiding voor professionele dienstverleners en ten slotte om de effectieve invoering van de mogelijkheid om bepaalde verpleegkundige handelingen te delegeren aan niet-professionals. Meer informatie over het [standpunt van de NHRPH](#).

3. Eerbied voor de levenskeuzes van personen met een handicap

De woonplaats en leefomstandigheden van personen met een handicap zijn niet altijd het resultaat van een keuze. Te vaak is de instelling nog steeds het automatische antwoord wanneer er afhankelijkheid bestaat of wanneer die toeneemt, en de wil van de persoon komt op de tweede plaats.

De NHRPH pleit ervoor dat het recht van elke persoon met een handicap om zelf een woonplaats te kiezen erkend wordt, ongeacht de specifieke handicap of de leeftijd. Hij vraagt dat de bestaande instellingen hun functioneren zouden herzien en dat het individu weer centraal komt te staan in hun bekommernissen. Zie ook [Prioriteiten en aanbevelingen van de NHRPH](#).

4. Geen verschillende behandeling volgens leeftijd

De tussenkomsten van de overheid zijn momenteel afhankelijk van de vraag of de persoon voor of na de leeftijd van 65 jaar als persoon met een handicap wordt herkend. Die verschillen moeten worden weggewerkt.

Momenteel krijgt een persoon die na de leeftijd van 65 jaar als persoon met een handicap wordt erkend, niet dezelfde rechten als iemand die zijn of haar erkenning krijgt voor de leeftijd van 65 jaar.

Op federaal niveau is de vermindering van de onroerende voorheffing of een verhoging van het niet-belastbare bedrag bijvoorbeeld alleen van toepassing wanneer de handicap is erkend vóór de leeftijd van 65 jaar.

De NHRPH vraagt dat leeftijd niet langer een criterium van discriminatie zou zijn en dat de uitkeringen uitsluitend worden gekoppeld aan de handicap zelf.

5. Doeltreffende gezinsondersteuning

Een leven binnen de eigen familie blijft de meest natuurlijke levenskeuze voor personen met een handicap. De opvang en begeleiding van een persoon met een handicap brengt voor de omgeving echter kosten en offers met zich mee op het vlak van organisatie en van hun sociale, sportieve, verenigings-, openbare en professionele leven.

Zonder de ondersteuning door de gezinnen zou het socialezekerheidsstelsel niet kunnen overleven. In 2014 voerde een federale wet het begrip “mantelzorger” in. Sindsdien wacht de sector op de koninklijke besluiten die deze erkenning vertalen in concrete rechten. Het is de hoogste tijd dat de gezinnen worden gesteund en erkend in hun begeleidende taak: de versterking van de ondersteunende diensten en de erkenning van de sociale rechten zijn noodzakelijk.

De NHRPH vraagt om de nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat gezinnen worden ondersteund en concreet worden erkend door de toekenning van hulpmiddelen en rechten bij de opvang van een familielid met een handicap.

Deelname aan alle domeinen van het maatschappelijke leven

1. Verbetering van de toegankelijkheid

In de afgelopen decennia is het besef van de behoeften op het gebied van toegankelijkheid sterk toegenomen.

Maar tussen bewustwording en implementatie gaapt nog steeds een aanzienlijke kloof! De aanpassing van de publiek toegankelijke gebouwen en van de openbare ruimte gebeurt op verschillende manieren, zonder enig masterplan.

Om de heterogeniteit van de uitvoering te verklaren wordt vaak verwezen naar de regionalisering van de bevoegdheden in kwestie. Ondertussen werken onze

buurlanden al op basis van de begrippen "access for all", "design for all" en "universal access". De regionalisering volstaat dus niet om de vastgestelde tekortkomingen te rechtvaardigen.

Het is tijd om een gecoördineerd toegankelijkheids- en mobiliteitsbeleid uit te stippelen op basis van gemeenschappelijke doelstellingen voor alle betrokken deelstaten. Daarna is het aan elke deelstaat om de uitvoering zo goed mogelijk te beheren, volgens haar eigen procedures. Toegang tot de openbare ruimte, openbare diensten en structuren van algemeen belang, zoals ziekenhuizen en postkantoren, is op dit niveau essentieel.

De NHRPH roept op tot de invoering van een nationaal en vooruitstrevend toegankelijkheids- en mobiliteitsplan.

Toegankelijkheid is uiteraard niet beperkt tot de fysieke aspecten. Toegang tot informatie is ook een essentieel recht. Het is een noodzakelijke stap om de betrokken persoon in staat te stellen zijn of haar mening te vormen en te uiten. Het gaat hier om elke vorm van deelname aan het sociale, economische, culturele en politieke leven.

De NHRPH vraagt om de nodige instrumenten in te voeren opdat elke persoon met een handicap toegang zou hebben tot informatie, zijn of haar eigen mening te vormen en die tot uitdrukking te brengen. Daarom is het noodzakelijk om het hele verkiezingsproces volledig toegankelijk te maken voor elke burger. De NHRPH heeft zijn visie op toegankelijkheid en mobiliteit uiteengezet in zijn [Positienota 'toegankelijkheid en mobiliteit' \(2015\)](#).

2. Verbetering van de mobiliteit

Individuele mobiliteit is de tegenhanger van toegankelijkheid en een absolute noodzaak voor participatie in de samenleving.

Het doel van intermodaliteit moet centraal staan: het is ondenkbaar om in de ene vervoerswijze eenvoudigweg een niveau van toegankelijkheid "x" te bereiken en een andere vervoerswijze op niveau "y" te laten staan: het is de persoon met een handicap die dan de dupe is bij de overstap van de ene vervoerswijze naar de andere.

Op federaal niveau wijst de NHRPH op 2 essentiële punten: de wijziging van de Wegcode en de NMBS. Bij de NMBS is er een positieve tendens naar een meer toegankelijke en inclusieve dienstverlening. De NHRPH blijft werken voor toegankelijke treinen en stations, voor de afschaffing van de reserveringstermijnen voor assistentie, voor één enkele perronhoogte en de daaraan aangepaste treinen, voor toegankelijke en actuele informatie voor passagiers in stations, op perrons en in de trein.

De NHRPH vraagt dat, gezien de versnippering van bevoegdheden, een nationaal mobiliteits- en interoperabiliteitsplan, met inbegrip van de

specifieke behoeften van mensen met een handicap, een van de belangrijkste prioriteiten van de volgende regering wordt. De toegankelijkheid van de NMBS moet de hoogste prioriteit hebben.

3. Justitie: persoon met een handicap, volwaardige burger

Tijdens de legislatuur die nu op haar einde loopt, was de NHRPH verheugd over de goedkeuring van de wet op de hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid.

De goedkeuring in 2014 van de wet tot invoering van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid was een belangrijke stap in de verbetering van de begeleiding van personen met een handicap om tot een volwaardig burgerschap te komen. Al snel werd duidelijk dat de uitvoering vooral werd belemmerd door tekortkomingen in het vermogen van de bevoegde instanties om op te treden. In 2018 kwamen er corrigerende teksten, maar die kunnen nog worden verbeterd.

De NHRPH roept de volgende regering op aandacht te blijven hebben voor de vragen van personen met een handicap en hun families om een zo succesvol en inclusief mogelijk leven mogelijk te maken.

Afgezien van deze uiterst belangrijke ontwikkeling van de wettelijke erkenning van personen met een handicap, valt er nog veel te verbeteren om hen in staat te stellen op voet van gelijkheid met de rest van de bevolking toegang te krijgen tot justitie.

Justitie speelt een essentiële rol in het algemene evenwicht binnen onze samenleving. Voor de overgrote meerderheid van de personen met een handicap blijft de afstand echter veel te groot: veel gebouwen voldoen niet aan de minimale toegankelijkheidsnormen en informatie over procedures is zeer moeilijk te begrijpen.

Ook ontbreekt het de actoren die rechtstreeks of onrechtstreeks bij het rechtssysteem betrokken zijn vaak aan de meest elementaire kennis van de handicap. We denken dan aan politieagenten maar ook de rechter zelf, deurwaarders, advocaten enz.

De NHRPH roept op tot een betere toegang tot justitie, en wel zo snel mogelijk. De lokalen en rechtszalen moeten toegankelijk worden gemaakt voor iedereen. Ook moet de informatie voor iedereen beschikbaar zijn in een aangepaste vorm. Alle actoren bij justitie moeten een opleiding krijgen over de realiteit van leven met een handicap.

Uiteraard moet justitie een zekere "grandeur" behouden om respect en de onpartijdigheid te waarborgen. Deze grandeur mag echter niet leiden tot uitsluiting of afwijzing. Voor veel personen met een handicap is justitie een beangstigende plek, waar ze niet echt een plaats hebben.

Begeleiding is dan ook nodig om ervoor te zorgen dat de procedures worden begrepen en dat personen met een handicap volledig en effectief bij justitie worden betrokken.

De NHRPH vraagt dat elke persoon met een handicap die met justitie in contact komt, de gepaste ondersteuning kan genieten op juridisch, materieel, intellectueel en menselijk vlak.

4. Adviesraden worden naar waarde geschat en adequaat gefinancierd

Met de ratificatie van het UNCRPD heeft België zich ertoe verbonden drie principes toe te passen in de werking van zijn structuren: participatie, mainstreaming en sensibilisering.

Artikel 4.3 van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap bepaalt dat personen met een handicap of de organisaties die hen vertegenwoordigen moeten worden geraadpleegd in elk politiek besluitvormingsproces dat een impact heeft op de situatie van personen met een handicap.

Dit principe **“Niets over ons zonder ons” wordt niet goed toegepast**. Zo is er momenteel geen Raad in de Franstalige Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap. In de andere deelstaten stelt de Staat onvoldoende personeel en financiële middelen ter beschikking om een onafhankelijke en doeltreffende werking te waarborgen.

De NHRPH roept alle overheidsniveaus op om - zoals zij in juli 2017 bij de VN hebben toegezegd - een adviesstructuur op te zetten met de bevoegdheid om op eigen initiatief of op verzoek adviezen uit te brengen over alle aspecten van het leven van personen met een handicap. Deze structuur moeten worden gefinancierd en over het nodige personeel beschikken om haar opdracht volledig onafhankelijk uit te voeren.

Het is van essentieel belang dat de regeringen de adviesstructuren raadplegen in elke fase van de voorbereiding van de gevraagde wetteksten, ook in het kader van dit memorandum.

De NHRPH vraagt dat de volgende regering zich ertoe verbindt om regelmatig structureel met de NHRPH te overleggen gedurende de hele voorbereiding van wetteksten die een impact hebben op het leven van personen met een handicap, ook bij het begin van het reflectieproces wanneer de krijtlijnen voor een beleidsproject worden opgesteld. Hij verzoekt daartoe een toereikend en kwalitatief secretariaat ter beschikking te stellen.

5. Sterkere mainstreaming van handicap : onder ministeriële beleid

Bij alle beleidsmaatregelen en acties moet op zodanige wijze rekening worden gehouden met handicap dat de persoon met een handicap zijn of haar rechten effectief kan uitoefenen, net als elke andere burger.

Het concept "mainstreaming" is zeer belangrijk voor personen met een handicap. Het is een van de noodzakelijke instrumenten om ervoor te zorgen dat de gelijkheid van kansen wordt gerespecteerd.

Daartoe moeten algemene diensten voor de bevolking in staat zijn om aan de behoeften van personen met een handicap te voldoen. Daarom moeten zij op zodanige wijze worden gefinancierd dat zij doeltreffend kunnen voldoen aan de noden en verwachtingen.

Mainstreaming is echter geen absoluut ideaal. Als het verkeerd wordt toegepast, kan het een globaal kader worden waarin de persoon in zijn/haar specificiteit buiten beschouwing blijft: hij of zij kan in de massa verdwijnen en bijgevolg niet de aandacht krijgen die hij of zij nodig heeft.

De toepassing van het mainstreaming-principe mag de bevoegde autoriteiten niet vrijstellen van de verplichting om diensten en procedures op te zetten die specifieke antwoorden kunnen geven die nodig zijn in verband met de situatie van een persoon of groep.

De NHRPH roept de volgende federale regering op om de mainstreaming van de handicap in al haar acties en in het beleid te integreren, rekening houdend met de noodzaak om specifieke antwoorden te geven op specifieke behoeften in verband met de situatie van de personen met een handicap. De federale bevoegdheid 'inclusie van personen met een handicap' moet zodanig worden toegewezen dat iedere beleidslijn wordt gezien doorheen het prisma van de handicap. Daarbij moet het advies van de NHRPH zo vroeg mogelijk in de denkoefening worden gevraagd.

6. Meer sensibilisering

Ondanks een aantal vorderingen de voorbije jaren, blijft de realiteit van personen met een handicap bij het grote publiek in België zeer slecht gekend. Hoewel de persoon met een handicap soms als regisseur van zijn/haar eigen leven wordt voorgesteld, zijn er nog veel gebieden waar hij of zij lijdend voorwerp lijkt te zijn.

Professionele dienstverleners die in het kader van hun functie mogelijks in contact komen met personen met een handicap, moeten in het bijzonder gesensibiliseerd worden.

De NHRPH vraagt de volgende regering om de acties te versterken om het grote publiek bewust te sensibiliseren en bewust te maken van de realiteit van personen met een handicap. Er zal een bijzondere

inspanning moeten worden geleverd voor professionele dienstverleners die in contact kunnen komen met personen met een handicap.

Belangrijke aandachtspunten – kennis van de reële noden en belang van een transversale aanpak

1. Dringende behoefte aan gegevens en statistieken

De Belgische overheden beschikken niet over volledige statistieken over het aantal in België woonachtige personen met een handicap en hun behoeften.

Het is een feit dat de bevoegdheidsverdeling waartoe de opeenvolgende institutionele hervormingen hebben geleid, geen ideaal kader heeft gecreëerd voor de invoering van coherente statistische instrumenten: sommige deelstaten beschikken over statistische gegevens over bepaalde aspecten van het handicapbeleid, maar niet over andere statistische elementen die voor hen nuttig zouden kunnen zijn. Bovendien zijn deze gegevens niet altijd overdraagbaar van het ene bevoegdheidsdomein naar het andere.

Een unieke gegevensbank waarin alle behoeften van personen met een handicap en hun families worden samengebracht, is een dringende noodzaak (ook herhaald door het Expertencomit  van de VN) voor de ontwikkeling van het beleid en ter ondersteuning van langetermijnkeuzes.

De NHRPH roept de toekomstige federale regering op om samen met de andere regeringen van de deelgebieden de nodige maatregelen te nemen om de statistische gegevens op te stellen die nodig zijn voor een goede planning van de verschillende aspecten van het handicapbeleid. Een noodzakelijke stap om daartoe te komen is het systematisch gebruik van de definitie in het UNCRPD zelf.

2. Overleg tussen overheidsniveaus

De focus van dit memorandum ligt op de federale bevoegdheden (in hun huidige structuur). De bevoegdheden mogen dan wel zijn verschoven als gevolg van de opeenvolgende staatshervormingen, de noden van de mensen blijven nog steeds dezelfde: goed geïnformeerd zijn en een volledige activering van hun rechten. Om aan deze noden tegemoet te komen, is het van essentieel belang om gecoördineerde en alomvattende antwoorden te geven die verder gaan dan alleen de bevoegdheden van de deelstaten.

De NHRPH vraagt om de IMC Personen met een handicap, die sinds 2013 niet meer bijeen is gekomen, te reactiveren om te werken op gebieden die een geïntegreerde aanpak vereisen: denken we bv. aan de toegankelijkheid (bv. ziekenhuizen - infrastructuur en diensten), werkgelegenheid (zie bv. onderwerping van leerovereenkomsten aan de

sociale zekerheid), geneeskundige verzorging (bv. protocol verpleegkundige handelingen), collectieve diensten. Maar in feite gaat het om alle eisen in dit memorandum, want er is maar zelden een bevoegdheidsniveau dat op zichzelf een afdoend antwoord kan bieden op een specifieke nood van een persoon met een handicap.

Namens de Nationale Hoge Raad voor
Personen met een Handicap

Gisèle Marlière
Voorzitster